

PASAULINĖ ŽEMĖS DIENA MINIMA KOVO 20-21 D.

Kiekvienais metais, kovo 22 dieną, visame pasaulyje švenčiama
Pasaulinė vandens diena

Stendą rengė II A ir III B klasių mokiniai, kuruojami
chemijos mokytojos metodininkės Anos Diadiūros ir
biologijos mokytojos metodininkės Jovitos Kavoliūnienės

Pasaulinę Žemės dieną Jungtinės Tautos oficialiai paskelbė 1971 m. Žemės dienai buvo pasirinktas pavasario lygiadienis – laikas, kai dienos ir nakties ilgumas tampa vienodas visuose Žemės rutulio taškuose. 1992 m. Žemės diena oficialiai įteisinta ir Lietuvoje.

Lietuvoje pasaulinės Žemės dienos metu kiekvienas turėtume pagalvoti apie mūsų planetos problemas ir savo kasdienę veiklą nukreipti tų problemų sprendimo link. Mūsų maži ir, atrodytų, nežymūs darbai – popieriaus ir elektros taupymas, langų ir durų sandarumas, vandens čiaupų sutvarkymas – padeda tausoti medienos išteklius ir elektrą, šilumą ir vandenį, kuriems pagaminti ar išgauti reikia daug energijos, o jai pagaminti naudojami nuolat senkantys Žemės ištekliai.

KĄ REIKĖTŲ ŽINOTI APIE VANDENS APYTAKĄ?

Labai maža dalelė – tik 2,6 proc. visos Žemės vandenų atsargų – yra gėlo vandens, visa kita – druskingas vanduo. Apie 70 proc. gėlo vandens yra sukaupta ledynuose ir tik apie 30 proc. gėlo vandens yra požeminiai vandenys.

Hidrologinio ciklo vandenis sudaro įvairios vandens sankaupų formos: atmosferos (debesys), organizmų ir dirvožemio vandenys bei didesnės vandens sankaupų formos: vandenynai, požeminiai vandenys, ežerai, upės ir ledynai su ledo kepurėmis.

ŽMOGAUS ĮTAKA HIDROLOGINIAM CIKLUI

Agrokultūriniai procesai, pavyzdžiui, dirvožemio drėkinimas, padidina vandens garavimą ir vegetacijos įvairovę, bet tuo pačiu yra rizika dirvožemį paversti druskingesniu, nes drėkinimui naudojamas vanduo būna imamas iš upių, tvenkinių, vandens rezervatų arba požeminių vandenių, kurie turi šiek tiek druskų, o vėliau, garuodami po dirbtino laistymo, jie palieka savo druskas dirvoje. Beje, druskingumas gali nulemti mažesnę Žemės atspindimumą, kas lemia klimato pokyčius. Dar šiam ciklui turi įtakos žemdirbystė (jei išpurenta, tai daugiau įsigeria) ir gyvulininkystė (suspaudžia žemę, todėl mažiau įsigeria).

Miškų kirtimas, dėl kurio susidaro nuošliaužos, vanduo mažiau įsigeria ir dirvožemyje vanduo kaupiasi mažiau bei padidėja vietinė temperatūra. Be to, miškų kirtimas gali lemti netoliese tekančio upelio formos ir dydžio kitimą, potvynių padažnėjimą, taip sulėtėja vandens apytakos ciklas.

Urbanizacija. Miestuose žemę dengia vandeniui nepralaidžios medžiagos, kurios gali sukelti staigius potvynius vietose, kuriose nėra užtektinai nutekamųjų vamzdžių. Miestuose dėl įvairių augalų, ypač medžių, pakločių trūkumo kyla temperatūra ir vanduo greičiau garuoja.

VANDENS PASKIRTIS

- Buitinė – gerti, plauti.
- Žemės ūkis – girdymas (gyvūnai), drėkinimas (laukų).
- Pramonė – gamyba, kasyba.
- Hidroelektrinė galia.
- Transportas.
- Ribų žymėjimas.

Vanduo yra būtinas gyvybei. Netgi teigiama, kad gyvybė Žemėje kilo iš vandenyno. Žmogus be maisto išgyvena savaites ar net mėnesius, tačiau be vandens gali mirti per keletą dienų. Vanduo sudaro didžiausią žmogaus organizmo dalį – apie 60-70 proc. Netekęs apie 12-20 proc. vandens, organizmas žūsta apsinuodijęs savo paties apykaitos produktais. Gyvybiniai procesai gali vykti tik tada, kai ląstelėse yra pakankamai vandens. Organizmui senstant, vandens audiniuose mažėja – tai susiję su lėtėjančia medžiagų apykaita.

Ar žinote, kad:

- Suaugusio žmogaus organizme yra apie 68 proc. vandens, iš jo kraujyje 90 proc., raumenyse – 77 proc., o smegenyse – 85 proc.
- Nevalgęs žmogus gali išgyventi iki 40 parų, o be vandens numirs aštuntą.
- Be vandens žemėje nebūtų augmenijos, todėl nebūtų deguonies ir gyvybės.
- Vanduo – geriausias pasaulyje tirpiklis. Jis tirpdo, bet pats nepakinta.
- Vandens paviršiuje yra nepaprastai didelė molekulių įtampa. Todėl paviršiumi lengvai bėgioja čiuožikai, kai kurie vabzdžiai.

Ar žinote, kad:

- Suaugusio žmogaus organizme yra apie 68 proc. vandens, iš jo kraujyje 90 proc., raumenyse – 77 proc., o smegenyse – 85 proc.
- Nevalgęs žmogus gali išgyventi iki 40 parų, o be vandens numirs aštuntą.
- Be vandens žemėje nebūtų augmenijos, todėl nebūtų deguonies ir gyvybės.
- Vanduo – geriausias pasaulyje tirpiklis. Jis tirpdo, bet pats nepakinta.
- Vandens paviršiuje yra nepaprastai didelė molekulių įtampa. Todėl paviršiumi lengvai bėgioja čiuožikai, kai kurie vabzdžiai.

Kai milijardai žmonių išgyvena badą ir vandens trūkumą, mes negalime apsimesti, jog problema mūsų neliečia, nors mes ir gyvename šalyje, kur turime vandens daugiau nei pakankamai.

Saugokime jį ir tausokime. Kiekvienas iš mūsų gali prisidėti sprendžiant problemas ir imtis veiksmų.

Ir tu gali prisidėti ne tik sąmoningiau vartodamas maistą ir vandenį, bet ir išreikšdamas dėkingumą vandeniui ir žemei, valydamas vandens telkinių pakrantes, tausodamas vandenį!